Doordacht Passend Lesmodel

Effectief en gestructureerd lesgeven aan iedere leerling

Carla van Doornen, Fabian Lionaar, Maaike Palmbergen en Renée Stapper (Redactie)

Aan de eerste editie werkten Dominique Brand, Carla van Doornen,
Rianda Heintz, Hanneke van Keeken en Christa Oudejans mee

COLOFON

Redactie
Carla van Doornen, Fabian Lionaar, Maaike Palmbergen, Renée Stapper

Auteurs
Emma Adden, Anneke Bemer, Hanni Bijl, Hale Bundar, Rick van Dijk, Carla van Doornen, Johan Dozeman, Desiree Eggens, Hilda Gebben, Fabian Lionaar, Yvet van Noordt, Maaike Palmbergen, Grazia Palumbo, Renée Stapper

Meelezers
Charis van Doorn, Hans van Holland, Lucy van den Heuvel-Stigter, Geeske Kats, Swaan Smit

Bureauredactie
Marjanne Rosier

Vormgeving
Rens Putman, Studio Q

Druk
Prevision

Eerste druk 2020
Tweede, herziene druk 2026

ISBN 978-90-837207-0-8

© 2026 CED-Groep, Rotterdam
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopie, opname of op welke andere wijze dan ook, noch gebruikt voor tekst en datamining, AI training of vergelijkbare geautomatiseerde analysetechnieken, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Voorwoord 9

Inleiding: Waarom het Doordacht Passend Lesmodel? 11

1 Fase 1: Start 19
1.1 De basis voor een succesvolle les 20
1.2 Pakkende start 22
1.3 Lesdoelen: Weten waar je naartoe werkt 23
Het belangrijkste doel kiezen 23
Het doel zichtbaar maken 24
Het belang van succescriteria 24
Het lesdoel introduceren 25
1.4 Voorkennis ophalen: bouwen op wat leerlingen al weten 26
1.5 Het lesverloop zichtbaar maken 28
1.6 Samenvatting 29

2 Fase 2: Interactieve instructie 33
2.1 Veelvoorkomende valkuilen bij instructie 34
Geen instructie 35
Taakinstructie in plaats van conceptinstructie 35
Vraag-en-antwoordinstructie 36
Het ontbreken van Klare Taal-instructie 37
2.2 Van voordoen naar zelfstandig kunnen: instructiestructuur van DPL 38
De ik-fase: Voordoen en hardop denken 39
De wij-fase: Samen oefenen 40
De jullie-fase: Samen verantwoordelijkheid nemen 42
De jij-fase: Zelfstandig laten zien wat je kunt 43
Geen vaste route 45
2.3 Controleren van begrip: weten wat leerlingen echt begrijpen 46
Technieken voor controle van begrip 47
Van controle van begrip naar differentiatie 49
2.4 Differentiatie: Drie aanpakken binnen één les 49
De basisaanpak 50
De verdiepte aanpak 50
De intensieve aanpak 51
Differentiëren op basis van wat je ziet 51
Van differentiatie naar de actieve verwerking 52
2.5 Samenvatting 53

3 Fase 3: Actieve verwerking 55
3.1 De basisaanpak: Zelfstandig oefenen richting beheersing 57
3.2 De verdiepte aanpak: Ruimte voor uitdaging en verdieping 59
Verdieping en verbreding 60
Kenmerken van een goede verdiepingsopdracht 60
DPL: Één lesdoel, verschillende routes 61
3.3 De intensieve aanpak: Extra ondersteuning waar nodig 61
Ondersteunen zonder te verlagen 62

3.4 Voorwaarden voor succesvolle actieve verwerking 63
Duidelijke regels, routines en verwachtingen 64
Rust en taakgerichtheid in de klas 64
Eigenaarschap ontwikkelen tijdens de actieve verwerking 65
Feedback en observaties als motor voor leren 65
Feedback geven tijdens de actieve verwerking 67
3.5 Beweging in de klas: observeren, ondersteunen en sturen 68
Aandachtspunten bij het effectief gebruikmaken van looprondes 69
3.6 Samenvatting 70

4 Fase 4: Einde van de les 73
4.1 De functie van de afsluiting van de les binnen DPL 74
4.2 Afsluiten op het product: controleren of het lesdoel is bereikt 75
Praktische tips 77
4.3 Afsluiten op het proces: leren nadenken over leren 77
4.4 Eigenaarschap versterken door reflectie 79
4.5 Samenvatting 80

5 DPL en het jonge kind 83
5.1 DPL bij jonge kinderen: waarom? 84
5.2 DPL bij jonge kinderen: hoe? 85
Route 1A: Gerichte instructie en spelend leren 86
Route 1B: Een sterke gezamenlijke basis 86
Route 2: Instructie afstemmen op specifieke onderwijsbehoeften 88
Route 3: Spontane leerkansen in spel benutten 89
5.3 DPL-fasen bij het 'jonge kind' 90
Fase 1: Start 90
Fase 2: Interactieve instructie 92
Fase 3: Actieve verwerking 96
Fase 4: Einde van de les 99
5.4 Samenvatting 100

6 Van leerlijn naar leerdoel 103
6.1 Opbrengstgericht werken met 4D 104
6.2 De zorgcyclus 105
De grote en de kleine zorgcyclus 105
De korte zorgcyclus 106
6.3 Kerndoelen, leerlijnen en planning 107
Kerndoelen 107
Leerlijnen 108
Planning 109
6.4 Differentiëren met DPL 110
Convergente differentiatie 111
Praktijk 111
Divergente differentiatie 112
Differentiëren met DPL bij nieuwe lesdoelen 113
Differentiëren met DPL bij herhaaldoelen 114
6.5 Samenvatting 115

7 De wetenschappelijke onderbouwing van het Doordacht Passend Lesmodel 117
7.1 Pedagogisch-didactisch handelen en Klassenmanagement (PDHK) als aangrijpingspunt voor verbetering 119
7.2 De wetenschappelijke succesfactoren van effectief pedagogisch-didactisch handelen en klassenmanagement 120
7.3 Van wetenschappelijke inzichten naar een praktische aanpak: de ontwikkeling van DPL 121
7.4 De vier fasen van DPL: wetenschappelijke inzichten zichtbaar in de lespraktijk 123
7.5 DPL in de praktijk: bouwen aan collectieve kwaliteit en professionele groei 125
7.6 DPL als hefboom voor een professionele kwaliteitscultuur en duurzaam verbetervermogen 126
7.7 Van leskwaliteit naar duurzame schoolkwaliteit 127

8 DPL en Teach Like a Champion 131
8.1 Waarom Teach binnen DPL? 132
8.2 Teach in de lesvoorbereiding 133
Begin aan het eind 134
8.3 Teach in fase 1: Een doelgerichte start 134
Geen excuses 135
Radar en laten zien dat je kijkt 136
8.4 Teach in fase 2: Interactieve instructie 136
Bord = Papier 138
Bliksembeurt 138
Draai en praat 138
Laat maar zien 139
8.5 Teach in fase 3: Actieve verwerking 139
Observeren is meer dan kijken 140
Precies prijzen 141
8.6 Teach in fase 4: Einde van de les en vooruitblik 142
Afzwaaier 142
8.7 Samenvatting 143

9 DPL en Breinkracht 145
9.1 De start: Het brein voorbereiden op leren 146
9.2 De interactieve instructie: hoe het brein nieuwe kennis verwerkt 148
Associatief leren 148
Niet-associatief leren 150
Sociaal leren 150
9.3 De actieve verwerking: inoefenen en executieve functies 152
Executieve functies ondersteunen en ontwikkelen 153
9.4 Het einde van de les: reflecteren versterkt het leren 155
9.5 Samenvatting 157

10 DPL en coöperatief leren 159
10.1 Coöperatief leren binnen DPL 160
10.2 Basisprincipes van coöperatief leren 160
10.3 Coöperatief leren in de fasen van DPL 161
Coöperatieve leerstrategieën en differentiatie 164
Voorwaarden voor succesvolle coöperatieve werkvormen 164
Coöperatieve werkvormen en succescriteria 165
Praktijktip: minder is vaak meer 165
10.4 Samenvatting 165

11 DPL binnen het leergebied Rekenen 167
11.1 Rekenen en de hoofdfasen van de leerlijn 168
Begripsvorming 168
Ontwikkelen van procedures 168
Vlot leren rekenen 169
Flexibele toepassing 169
11.2 De rekenles volgens de lesfasen van DPL 169
Voorbereiden 169
Fase 0: Automatiseren en memoriseren 170
Fase 1: Start 170
Fase 2: Interactieve instructie 171
Fase 3: Actieve verwerking 174
Fase 4: Einde van de les 175
11.3 Samenvatting 175

12 DPL binnen het leergebied Taal 179
12.1 DPL en het domein communicatie 180
12.2 Tekstbegrip en de fasen van DPL 180
Fase 1: Start 180
Fase 2: Interactieve instructie 181
Fase 3: Actieve verwerking 181
Fase 4: Einde van de les 182
12.3 Mondelinge communicatie en de fasen van DPL 182
Didactische aandachtspunten 183
12.4 DPL en het domein taal 186
12.5 Spelling en de fasen van DPL 186
Fase 1: Start 186
Fase 2: Interactieve instructie 187
Fase 3: Actieve verwerking 187
Fase 4: Einde van de les 188
12.6 Didactische aandachtspunten binnen het domein taal 189
12.7 Samenvatting 190

13 DPL als motor voor kwaliteitsontwikkeling 193
13.1 Van visie naar dagelijks handelen 194
13.2 Kwaliteit zichtbaar maken 195
13.3 Kwaliteitscultuur ontstaat in samenwerking 195
13.4 Van lesbezoek naar professionele dialoog 196
13.5 Cyclisch werken aan verbetering 196
13.6 Differentiatie geldt ook voor professionals 196
13.7 De rol van eigenaarschap 197
13.8 DPL als verbindende taal 197
13.9 Samenvatting 197

Begrippenlijst 198

Literatuur 200

Meer weten over het Doordacht Passend Lesmodel? 208

VOORWOORD

Goed onderwijs ontstaat niet vanzelf. Het vraagt bewuste keuzes, vakmanschap en voortdurende reflectie. In een tijd waarin de diversiteit in de klas toeneemt en de verwachtingen ten aanzien van onderwijs blijven groeien, wordt de volgende vraag steeds relevanter: Hoe geven we zó les dat alle leerlingen optimaal tot leren komen? In deze nieuwe editie zijn actuele inzichten verwerkt die aan de beantwoording van die vraag bijdragen.

Het Doordacht Passend Lesmodel (DPL) is ontstaan vanuit die vraag en vanuit de praktijk waarin leraren dagelijks zoeken naar wat werkt. Het biedt houvast om onderwijs doelgericht en gestructureerd vorm te geven, met ruimte voor professionele afwegingen en verschillen tussen leerlingen.

Tijdens mijn werk in vele scholen heb ik gedurende de afgelopen 25 jaar gezien hoe aanpassingen in instructie een groot verschil kunnen maken voor het leren van leerlingen. De kracht van DPL ligt in de samenhang tussen didactisch handelen, pedagogisch handelen en klassenmanagement. Als deze pijlers in balans zijn, zorgen ze voor een leeromgeving waarin leerlingen tot leren komen en leraren hun professionaliteit benutten. Passend lesgeven betekent niet dat iedere leerling een eigen route krijgt, maar dat de leraar scherpe keuzes maakt in instructie, ondersteuning en oefening.

Het Doordacht Passend Lesmodel helpt bovendien om cyclisch te werken: doelen te stellen, instructie te geven, begeleiding bij inoefening te bieden en aan te passen op basis van evaluatie. Leerkrachten observeren, analyseren, stellen bij en kiezen steeds opnieuw wat leerlingen nodig hebben.

Sinds de eerste editie zijn veel onderwijsprofessionals met dit lesmodel aan de slag gegaan. Hun ervaringen, vragen en inzichten, maar ook nieuwe wetenschappelijke ontwikkelingen, hebben geleid tot deze herziening. Het boek is bewust uitgebreid. Er was behoefte aan meer evidenced informed onderbouwing van het model. En ieder hoofdstuk is naast nieuwe voorbeelden voorzien van een casus. Het praktische karakter is dus behouden: uiteindelijk maakt wat je doet in de klas hét verschil! Het boek is niet alleen bedoeld voor individuele leraren, maar ook voor teams die samen willen werken aan een gedeelde taal over goed onderwijs. Dat past goed bij professionalisering en schoolontwikkeling.

Wij hopen dat dit boek je ondersteunt bij het maken van doordachte keuzes en dat het bijdraagt aan onderwijs waarin elke leerling zich gezien, uitgedaagd en ondersteund voelt. Want goed lesgeven is – en blijft – een vak.

Carla van Doornen
Directeur Advies
CED-Groep

INLEIDING

Waarom het Doordacht Passend Lesmodel?
Van goed onderwijs naar doordacht passend onderwijs

Complexiteit van het lesgeven

Maandagochtend, kwart voor negen. In een groep 6 begint de rekenles. De leerlingen zitten klaar. De leraar heeft de les goed voorbereid en toont een duidelijke vraag op het digibord. Enkele leerlingen steken meteen hun vinger op. Anderen kijken nog wat zoekend voor zich uit. Terwijl de les vordert, worden de verschillen in de groep steeds zichtbaarder.

Achter in de klas zit een leerling die de opgaven moeiteloos oplost en zichtbaar toe is aan meer uitdaging. Aan de instructietafel zit een leerling die nog worstelt met de basisvaardigheden en behoefte heeft aan extra uitleg. Een aantal leerlingen doet actief mee aan het klassengesprek, terwijl anderen stil blijven en moeilijk te peilen zijn. Ondertussen houdt de leraar de tijd in de gaten, probeert hij alle leerlingen betrokken te houden, geeft hij feedback, bewaakt hij de rust in de groep en denkt hij alvast vooruit naar de volgende les.

Het hierboven geschetste beeld is herkenbaar voor vrijwel iedere leraar. Geen enkele klas is homogeen. Leerlingen verschillen in voorkennis, tempo, motivatie, taalontwikkeling, gedrag, interesses en ondersteuningsbehoeften. Tegelijkertijd verwachten we van scholen dat zij hoge leerresultaten behalen, kansengelijkheid bevorderen, passend onderwijs realiseren en leerlingen voorbereiden op een samenleving die voortdurend verandert. Dat maakt lesgeven misschien wel het mooiste én meest complexe beroep dat er bestaat.

Gelukkig weten we steeds meer over wat leerlingen helpt om succesvol te leren. Onderzoek heeft waardevolle inzichten opgeleverd over effectieve instructie, feedback, motivatie, differentiatie en klassenmanagement. Tegelijkertijd zijn er steeds meer modellen, benaderingen en werkwijzen beschikbaar gekomen. Voor leraren roept dat een belangrijke vraag op: hoe breng je al deze inzichten samen in één krachtige les?

Vanuit die vraag is het Doordacht Passend Lesmodel (DPL) ontstaan. DPL is ontwikkeld vanuit één eenvoudige overtuiging: goed onderwijs ontstaat niet door steeds nieuwe modellen toe te voegen, maar door bewezen effectieve inzichten met elkaar te verbinden tot één samenhangend geheel. Het model helpt leraren om doelgerichte lessen te ontwerpen, waarin pedagogisch handelen, didactiek, klassenmanagement, differentiatie en formatief handelen elkaar versterken. Tegelijkertijd biedt het scholen een gezamenlijke taal om de kwaliteit van het onderwijs zichtbaar te maken en gezamenlijk verder te ontwikkelen.

In dit hoofdstuk lees je waarom DPL meer is dan een gewoon lesmodel. Je ontdekt hoe de kwaliteit van onderwijs wordt beïnvloed door de samenhang tussen pedagogiek, didactiek, klassenmanagement en formatief handelen. Daarnaast lees je hoe DPL leraren en scholen ondersteunt bij het vormgeven van doelgericht, passend en duurzaam goed onderwijs.

De leraar maakt het verschil

Wanneer wordt gesproken over onderwijskwaliteit, gaat de aandacht vaak uit naar methoden, curricula, digitale leermiddelen of onderwijsbeleid. Natuurlijk zijn dit belangrijke voorwaarden voor goed onderwijs. Toch laat internationaal onderzoek al jarenlang zien dat de grootste invloed op het leren van leerlingen niet wordt bepaald door het lesmateriaal, maar door de kwaliteit van het handelen van de leraar *(Hattie, 2023; Korpershoek et al., 2025; Wahlström et al., 2023)*.

Dat betekent niet dat leraren alles kunnen oplossen. Ook factoren als thuissituatie, gezondheid, motivatie en sociaal-economische omstandigheden beïnvloeden de ontwikkeling van leerlingen *(Hattie, 2023; OECD, 2023)*. Maar juist binnen de school blijkt de leraar de meest bepalende factor te zijn, waarop scholen daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen *(Hattie, 2023; Korpershoek et al., 2025; Wahlström et al., 2023)*.

Effectieve leraren creëren een veilige leeromgeving waarin leerlingen fouten durven maken en hoge verwachtingen ervaren. Zij maken leerdoelen zichtbaar, bouwen nieuwe kennis systematisch op, controleren voortdurend of leerlingen begrijpen wat wordt uitgelegd en passen hun handelen aan wanneer leerlingen iets anders nodig hebben. Zij combineren duidelijke instructie met ruimte voor actief leren, stimuleren samenwerking, geven gerichte feedback en zorgen ervoor dat iedere leerling zich gezien voelt. Deze combinatie van pedagogisch handelen, didactiek en klassenmanagement vormt de kern van effectief onderwijs *(Duan et al., 2024; Korpershoek et al., 2025; Razak et al., 2023; Wahlström et al., 2023; Woods & Copur-Gencturk, 2024)*.

Toch is goed lesgeven geen optelsom van losse vaardigheden. Tijdens iedere les nemen leraren honderden kleine beslissingen. Zij bepalen wanneer uitleg nodig is, wanneer leerlingen juist zelfstandig moeten oefenen, wanneer zij een vraag stellen, wanneer zij een misvatting corrigeren of wanneer zij juist even afwachten. Deze beslissingen volgen elkaar razendsnel op en vragen voortdurend een professioneel oordeel. Juist daarom hebben leraren behoefte aan een model dat niet voorschrijft wat zij moeten doen, maar structuur biedt bij het maken van didactische keuzes.

De uitdaging van deze tijd

Het onderwijs verandert voortdurend. Klassen worden steeds diverser. Scholen werken inclusiever dan ooit tevoren. De verschillen tussen leerlingen nemen toe. Daarnaast vragen maatschappelijke ontwikkelingen aandacht voor thema's als burgerschap, digitale geletterdheid, executieve functies, kansengelijkheid en welbevinden.

Ook wetenschappelijke kennis groeit in hoog tempo. Waar leraren vroeger vooral werden opgeleid vanuit één didactisch model, beschikken zij tegenwoordig over een breed repertoire aan onderwijsbenaderingen. Er zijn modellen voor directe instructie, samenwerkend leren, ontdekkend leren, formatief handelen, responsief lesgeven, Teach Like a Champion, cognitieve belasting, zelfregulerend leren, motivatie, feedback, AI-ondersteund onderwijs en nog veel meer.

Alle inzichten zijn waardevol. Maar juist de overvloed aan kennis roept een nieuwe vraag op: Hoe breng je die inzichten samen in één effectieve les? Veel leraren herkennen dat gevoel. Tijdens nascholingen leren zij nieuwe technieken kennen. Op studiedagen worden nieuwe modellen geïntroduceerd. Onderwijsboeken presenteren steeds weer andere accenten. Daardoor ontstaat soms het gevoel dat goed onderwijs voortdurend opnieuw wordt uitgevonden.

In werkelijkheid laat onderwijswetenschappelijk onderzoek van tientallen jaren juist opvallend veel overeenkomsten zien. Vrijwel alle succesvolle onderwijsmodellen benadrukken dezelfde kernprincipes: duidelijke doelen, een veilig leerklimaat, expliciete instructie, actieve betrokkenheid, effectieve feedback, differentiatie en reflectie. De uitdaging ligt daarom niet in het vinden van nóg een nieuw onderwijsconcept, maar in het samenbrengen van deze bewezen effectieve principes tot een logisch geheel. En dat is precies de ambitie van DPL.

Geen nieuw onderwijsconcept, maar een integratiekader

DPL is niet ontwikkeld omdat bestaande onderwijsmodellen tekort zouden schieten. Integendeel, modellen zoals expliciete instructie, directe instructie, formatief handelen, coöperatief leren en Teach Like a Champion hebben allemaal een belangrijke bijdrage geleverd. Ieder model belicht een ander onderdeel van effectief leraargedrag.

DPL vervangt deze modellen niet, maar verbindt ze. Het model brengt inzichten uit de onderwijswetenschappen, cognitieve psychologie, pedagogiek, motivatieonderzoek en klassenmanagement samen in één lesstructuur waarin iedere fase een duidelijke functie heeft. Daardoor ontstaat een model waarin leraren niet hoeven te kiezen tussen directe instructie of actief leren, tussen structuur of autonomie, tussen differentiatie of gezamenlijke doelen. Binnen DPL hebben al deze elementen een logische plaats.

Nieuwe kennis vraagt bijvoorbeeld om expliciete instructie en modelen. Zodra leerlingen voldoende begrip hebben ontwikkeld, verschuift de aandacht naar begeleid oefenen, samenwerken, zelfstandig verwerken en reflecteren. Differentiatie vindt daarbij niet vooraf plaats op basis van verwachtingen, maar tijdens de les op basis van wat leerlingen daadwerkelijk laten zien. Hierdoor ontstaat een les waarin verschillende onderwijsbenaderingen elkaar niet uitsluiten, maar versterken.

Pedagogiek, didactiek en klassenmanagement vormen één geheel

Goed onderwijs bestaat uit meer dan goede uitleg. Een uitstekende instructie heeft weinig effect, wanneer leerlingen zich onveilig voelen of voortdurend worden afgeleid. Andersom leidt een prettig klasklimaat niet automatisch tot hoge leeropbrengsten, wanneer instructie onduidelijk is of leerdoelen ontbreken. Daarom beschouwt DPL pedagogiek, didactiek en klassenmanagement niet als afzonderlijke onderdelen, maar als drie onlosmakelijk aan elkaar verbonden dimensies van professioneel handelen. Pedagogiek gaat over de relatie tussen leraar en leerling *(Nederlands Jeugdinstituut [NJi], 2025; Mainhard et al., 2025; Di Lisio et al., 2025)*. Leerlingen ontwikkelen zich beter wanneer zij zich gezien voelen, vertrouwen ervaren en weten dat fouten maken onderdeel is van leren *(Di Lisio et al., 2025)*.

Didactiek gaat over de manier waarop nieuwe kennis en vaardigheden worden aangeboden, geoefend en verdiept *(Hiemstra et al., 2024)*. Effectieve didactiek maakt leren zichtbaar en ondersteunt leerlingen stap voor stap bij het bereiken van leerdoelen. Klassenmanagement zorgt ervoor dat dit leren daadwerkelijk kan plaatsvinden. Heldere routines, duidelijke verwachtingen en efficiënt georganiseerde lessen creëren de rust en voorspelbaarheid die nodig zijn om optimaal te kunnen leren *(Australian Education Research Organisation, 2024; OECD, 2017)*. Binnen DPL versterken deze drie dimensies elkaar voortdurend.

Leren zichtbaar maken

Een belangrijk uitgangspunt van DPL is dat leren zichtbaar moet worden. Niet alleen voor de leraar, maar ook voor de leerling. Daarom begint iedere les met een helder leerdoel en duidelijke succescriteria. Leerlingen weten wat zij gaan leren, waarom dat belangrijk is en waaraan zij kunnen herkennen dat zij succesvol zijn.

Tijdens de les verzamelt de leraar voortdurend informatie over het leren van leerlingen. Door vragen te stellen, observaties uit te voeren, leerlingen hardop te laten denken en korte controles van begrip uit te voeren, ontstaat voortdurend inzicht in het leerproces.

Deze informatie wordt direct gebruikt om het onderwijs bij te sturen. Sommige leerlingen kunnen zelfstandig verder. Andere leerlingen hebben behoefte aan verlengde instructie. Weer anderen zijn toe aan verdieping. Differentiatie ontstaat daarmee niet vanuit aannames, maar vanuit actuele informatie. Hierdoor sluit het onderwijs steeds beter aan bij de onderwijsbehoeften van iedere leerling.

Van individuele les naar professionele kwaliteitscultuur

Hoewel DPL wordt toegepast in de lessen, reikt de betekenis ervan verder dan het klaslokaal. Wanneer een heel team werkt vanuit dezelfde uitgangspunten ontstaat een gezamenlijke taal voor goed onderwijs. Collega's kunnen lessen bespreken aan de hand van dezelfde begrippen. Schoolleiders kunnen gerichte feedback geven. Lesbezoeken worden zodoende professionele gesprekken. En nieuwe collega's worden sneller ingewerkt. Op deze manier krijgt de professionalisering meer samenhang en wordt de kwaliteitszorg meer concreet.

Zo draagt DPL niet alleen bij aan betere lessen, maar ook aan een professionele kwaliteitscultuur waarin leraren gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van het onderwijs. Duurzame schoolontwikkeling ontstaat immers niet door losse verbeterprojecten, maar doordat professionals iedere dag samen werken aan beter onderwijs.

Wetenschap én praktijk

DPL is ontwikkeld vanuit de overtuiging dat wetenschappelijke kennis pas waarde krijgt wanneer zij bruikbaar wordt in de klas. Daarom is het model gebaseerd op drie bronnen.

De eerste bron is wetenschappelijk onderzoek naar effectief onderwijs. Inzichten uit de cognitieve psychologie, onderwijswetenschappen, motivatieonderzoek en klassenmanagement vormen de theoretische basis van het model.

De tweede bron bestaat uit de dagelijkse onderwijspraktijk. Duizenden les-observaties, coachingstrajecten en professionaliseringstrajecten hebben laten zien welke aanpakken daadwerkelijk uitvoerbaar zijn in reguliere schoolklassen.

De derde bron is de voortdurende samenwerking met scholen. DPL is geen statisch model, maar ontwikkelt zich mee met nieuwe wetenschappelijke inzichten en ervaringen uit de praktijk. Daardoor blijft het model zowel evidence-informed als praktijkgericht.

Opbouw van dit boek

Dit boek neemt je stap voor stap mee door het Doordacht Passend Lesmodel.
De verschillende fasen van DPL komen uitgebreid aan bod: van de lesvoorbereiding en de doelgerichte start tot interactieve instructie, actieve verwerking en de afsluiting van de les. Vervolgens wordt de wetenschappelijke basis van effectief pedagogisch-didactisch handelen en klassenmanagement beschreven. Daarnaast wordt aandacht besteed aan thema's die het model versterken, zoals Teach Like a Champion, inzichten uit de cognitieve neurowetenschappen en coöperatieve leer-strategieën. Ook de toepassing van DPL bij jonge kinderen, binnen het taaldomein en bij rekenen wordt behandeld. Het boek sluit af met de bijdrage van DPL aan kwaliteitscultuur en schoolontwikkeling.

Ieder hoofdstuk verbindt wetenschappelijke inzichten met concrete voorbeelden uit de onderwijspraktijk. Daarbij staat steeds dezelfde vraag centraal: Hoe kan de leraar morgen een nog betere les verzorgen?

Samenvatting
Onderwijs verandert voortdurend. Nieuwe inzichten zullen blijven ontstaan, maatschappelijke verwachtingen zullen veranderen en scholen zullen zich blijven ontwikkelen. Toch blijft één uitgangspunt onveranderd: goed onderwijs begint bij de ontmoeting tussen leraar en leerling. Daar wordt nieuwsgierigheid gewekt. Daar worden verwachtingen uitgesproken. Daar ontstaan succeservaringen. Daar krijgen leerlingen vertrouwen in hun eigen mogelijkheden.

DPL is ontwikkeld om leraren te ondersteunen bij die dagelijkse ontmoeting. Niet als een vast recept of een verzameling regels, maar als een doordacht kompas dat helpt om pedagogiek, didactiek en klassenmanagement met elkaar te verbinden. Het model biedt structuur zonder de professionele ruimte van de leraar te beperken. Het maakt wetenschappelijke inzichten toepasbaar in de klas en ondersteunt scholen bij het bouwen aan een gezamenlijke kwaliteitscultuur. Uiteindelijk is DPL geen doel op zichzelf. Het is een middel om datgene te realiseren waar onderwijs om draait: iedere leerling de kans geven om zich optimaal te ontwikkelen. Dat begint met één doordachte les.